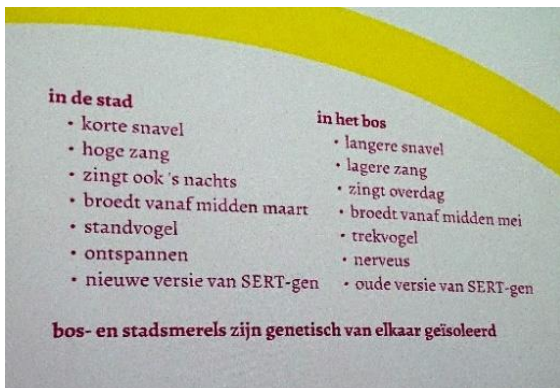

Voorzitter John van Ruiten was verguld met de grote belangstelling: meer dan 200 Hortusvrienden hadden de weg naar het Kamerlingh Onnes Gebouw gevonden! Hij heette iedereen van harte welkom. De grote belangstelling had ongetwijfeld ook te maken met de spreker: Menno Schilthuizen. Hij is evolutiebioloog bij Naturalis en auteur van het prijswinnende boek 'Darwin in de Stad'. Dat hij veel interessants te vertellen had, daar kon je dus vanuit gaan, maar dat was het niet alleen: Menno weet zijn publiek geweldig te boeien door zijn aansprekende manier van presenteren.

Menno begon met een verhaal over mieren. Als ware ingenieurs bouwen zij uitgebreide nesten. Ze communiceren met elkaar door middel van geurstoffen. In mierennesten wonen kleine indringers, kevertjes, die zo zijn geëvolueerd dat ze precies dezelfde geurstoffen uitscheiden en daarmee 'miers praten', z.g. myrmecofielen, mierenliefhebbers. De werkstermieren trappen erin en voorzien de kevertjes van voedsel. Mieren en termieten maken fantastische bouwsels, maar wij mensen hebben ze van de troon gestoten.

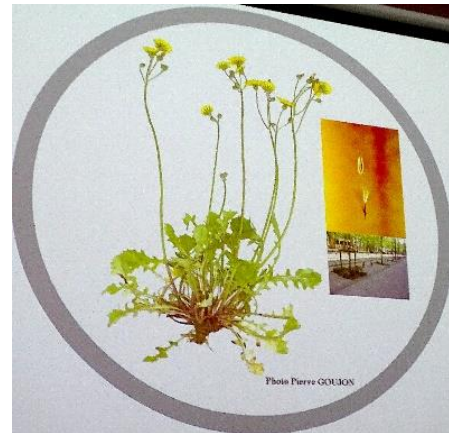
Rode draad in Menno's verhaal was de soms razendsnelle evolutie van planten en dieren als aanpassing aan door de mens gemaakte omstandigheden in de stad. Steden bieden vooral kansen aan dieren en planten die in staat zijn zich snel aan te passen aan heel specifieke urbane omstandigheden. Daarmee veranderen geleidelijk erfelijke eigenschappen van organismen t.o.v. hun soortgenoten die in de natuur buiten de stad zijn gebleven. Menno gaf hiervan een aantal sprekende voorbeelden:

-Stadsmereis - zie hierboven - zijn zich heel anders gaan gedragen dan bosmereis. Als dit zo doorgaat ontstaan er op den duur twee aparte mereisoorten.

-Het hagedisje *Anolis cristatellus* komt voor in de bossen op Puerto Rico, maar heeft zich ook naar de stad verplaatst. De hagedissen in het bos zijn vergeleken met die in de stad. Het blijkt dat de stadshagedissen zich veel beter en sneller voortbewegen over gladde oppervlakken die in de stad talrijk zijn, dan de boshagedissen die knoestige boomstammen gewend zijn. De stadshagedissen zijn aan de omstandigheden aangepast met langere poten en teentjes met meer lamellen.

-Streepzaad, familie van de paardenbloemen, maakt twee soorten zaad: zwaar zaad en licht zaad met een pluusje. Het zware zaad valt dicht bij de ouderplant, waar de groeiomstandigheden goed zijn, anders stond die ouderplant daar niet. Maar teveel nakomelingen op die plek gaat ongewenste concurrentie opleveren. Het lichtere zaad wordt verspreid door de wind en zal soms ook op een gunstige plek landen. Streepzaad groeit ook in de stad bijvoorbeeld in boomspiegels, stukjes grond rondom bomen. Het is dan voordeliger je zaad daar te laten belanden dan het door de wind door de stad te laten verspreiden waar het grotendeels op steen of asfalt terecht zal komen. En wat blijkt: de verhouding tussen de hoeveelheden zwaar en licht zaad gaat bij het streepzaad in

stadpopulaties sterk in de richting van zwaar zaad ten opzichte van het streepzaad in het buitengebied.

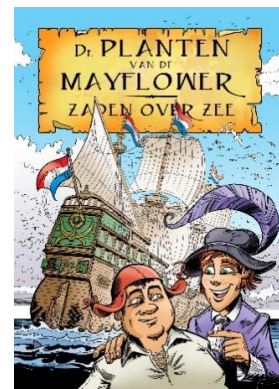
Er is net een groot onderzoeksproject ingediend door Naturalis onder verantwoordelijkheid van o.a. Menno bij de NWA (Nationale Wetenschapsagenda): Evoscope. Het project wil allerlei partijen, wetenschappers, stadsplanners, NOG's, beleidsmakers en het algemene publiek bij elkaar brengen om evolutieprocessen in de stad te bestuderen. Een aantal dieren en planten zullen worden bestudeerd in drie steden (Leiden, Amsterdam en Groningen) en in het buitengebied. Via zo genaamde Citizen Science wordt het publiek hierbij betrokken.

De Hortus, de Vrienden van de Hortus en het Singelpark maken deel uit van het project. Ook het zogenaamde stoeplantjesproject, waaraan via het verwonderpaspoort ook veel kinderen zullen deelnemen, is erin geïntegreerd. Naast het doen van onderzoek door stadsbewoners is het de bedoeling mensen door deze betrokkenheid meer gevoel krijgen voor het belang van groen in hun directe woonomgeving en bereid zullen zijn er iets voor te doen, zodat uiteindelijk meer toekomstbestendige, groene steden zullen ontstaan.

Hoofdredacteur Adri Mulder presenteerde de derde editie van 'Hortus Leiden'. Zij belichtte kort de inhoud. Het thema van het blad is dat van de jaartentoonstelling in 2020 in de Hortus: Van Columbus tot Mayflower: Zaden over Zee.

Adri maakte van de gelegenheid gebruik het eerste exemplaar van het voor de tentoonstelling gemaakte stripboek uit te reiken aan de maker ervan: Stefan Timmers. Het is een spannend stripverhaal over de reis van de Mayflower. Jeugdige Hortusbezoekers gaan hier zeer van genieten!

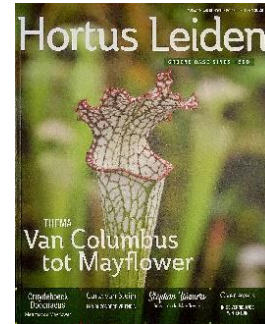

Vervolgens bedankte Adri hartelijk de vele medewerkers die samen het blad weer tot een fraai geheel hebben gemaakt.

Burgemeester Henry Lenferink aanvaardde het eerste exemplaar van 'Hortus Leiden, editie 2020 met graagte.

Het dankwoord van de burgemeester kwam er - met enige fantasie en eigen interpretatie van hoe het gegaan zou kunnen zijn - op neer dat de emigratie van de Pilgrims naar Noord Amerika 400 jaar geleden zonder de Leidse Hortus niet gelukt zou zijn: de Pilgrims konden overleven dankzij de kennis van medicinale planten die zij

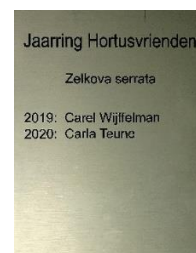
tijdens hun verblijf in Leiden hadden opgedaan in de Hortus botanicus!

Last but not least werd de Jaarring uitgereikt, een jaarlijkse prijs voor iemand die zich zeer verdienstelijk heeft gemaakt voor de Hortus en zijn Vrienden. Vorig jaar werd de eerste jaarring uitgereikt aan Carel Wijffelman, nu riep voorzitter John van Ruiten Carla Teune naar voren. De verdiensten van Carla voor de Hortus en voor de Vrienden zijn nauwelijks te beschrijven. John deed een poging: Carla was meer dan 40 jaar geleden medeoprichter van de Vrienden en heeft ook altijd meegewerkt aan het Vriendennieuws; zij heeft talloze bezoekers rondgeleid;

Carla bleek zeer vereerd. En vervolgens gaf ze een leuke presentatie van haar bemoeienissen met de Hortus en ook van haar plantenreizen in Kirgizië, China en Japan.

zij is een groot liefhebster van bollen, kreeg ook een tulp naar zich vernoemd en plant ieder jaar persoonlijk duizenden bollen in de Hortus; zij leidt met verve de wiedoelgroep; en zo kunnen we nog wel een tijdje doorgaan..... Carla's naam komt er zeer verdiend bij op het jaarringbord bij de *Zelkova serrata* in de Japanse tuin.

Al met al kunnen we met plezier terugkijken op een buitengewoon geslaagde winterlezing!